

Verslag van werkzaamheden Raad voor Toezicht 2024

Raad voor
Toezicht

Oktober 2025

Dit document bevat bladwijzers, hyperlinks en navigatiebuttons

Adobe Acrobat bladwijzers - toetsencombinatie "Ctrl-b"

Tekst is een interne document- of externe hyperlink

Vorige pagina

Volgende pagina

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Nederland rekt op zijn accountants.

De leden van de Koninklijke NBA vormen een brede, pluriforme beroepsgroep van ruim 22.000 professionals werkzaam in de openbare accountantspraktijk, bij de overheid, als intern accountant en in het management van organisaties. Integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag zijn essentiële waarden voor iedere accountant. De Koninklijke NBA helpt accountants hun cruciale rol in de maatschappij te vervullen, nu en in de toekomst.

Inleiding

De Raad voor Toezicht van de NBA beoordeelt de kwaliteit van de beroepsuitoefening van een accountant. Dit doet de raad onder meer door het uitvoeren van periodieke en risicogerichte toetsingen en door het uitvoeren van ontwikkelingsgesprekken bij accountantseenheden. Het doel hiervan is het bevorderen van een goede beroepsuitoefening, wat bijdraagt aan het maatschappelijk vertrouwen in accountants.

Dit verslag bevat de resultaten van het toetsingsjaar 2024 (1 april 2024 – 31 maart 2025) en beschrijft een aantal relevante ontwikkelingen die zich dit verslagjaar hebben voorgedaan.

Samenstelling Raad

In het verslagjaar hebben zich enkele wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van de raad:

Hugo van den Broek en Kees Romers zijn toegetreden tot de raad. Hugo in juli 2024 en Kees in januari 2025.

Daarnaast hebben Tessa van Steijn-Meijer en Bert Scholten afscheid genomen van de raad. Respectievelijk in mei 2024 en december 2024.

Met deze mutaties bestaat de raad per 31 maart 2025 uit de volgende raadsleden:

- mr. Alexander Labohm (voorzitter)
- mr. Annelies Sutorius-van Hees (plv. voorzitter)
- Grady Hofstra RA (lid)
- drs. Kees Romers RA (lid)
- drs. Menno Zijlstra RA (lid)
- Hugo van den Broek AA (lid)
- Vacature

Aan het eind van het verslagjaar stond er nog een vacature open voor een accountant (RA) met expertise op het gebied van controleopdrachten.

De raad wordt bij de uitoefening van zijn toezichttaken geadviseerd door drie vaktechnisch adviseurs:

- Brenda Talens AA
- Gert-Jan van der Wielen AA
- Dr. Bob van Kuijck RA RC

Meer informatie over de raad is te vinden op de NBA-website. Ook vindt u hier eerdere verslagen van de raad en meer informatie over het toetsingsproces.

Terugblik en vooruitblik

Algemeen

In het afgelopen verslagjaar heeft de raad de ontwikkelingen op het gebied van private equity gevolgd. Dit komt in diverse aspecten van de werkzaamheden van de raad terug.

Er is ervaring opgedaan met het uitvoeren van thematisch onderzoek en incidentenonderzoek. Op basis van die ervaring is er een protocol geschreven. De raad ziet dit als een belangrijke ontwikkeling ter bevordering van de kwaliteitsverbetering en transparantie.

Er is aandacht besteed aan het toezichtproces van de accountantsafdelingen. Er zijn ontwikkelingsgesprekken opgestart. Daarin vindt er overleg plaats over de verklaringen die de interne accountant en overheidsaccountant afgeven. De raad zal in het komende verslagjaar dieper ingaan op deze ontwikkelingen.

Tot slot is de raad bezig met de implementatie van de NVKM, SKM1 en SKM3N¹. Deze nieuwe normen zullen voor de Nederlandse accountancysector vanaf 2025 gefaseerd van toepassing zijn. De raad zal deze normen o.a. verwerken in de vragenlijsten.

Ontwikkelingsgesprekken bij accountantspraktijken

In het vorige verslagjaar voerde de raad de eerste ontwikkelingsgesprekken bij accountantspraktijken. Om de opgedane ervaringen optimaal te benutten, vonden voorafgaand aan de ontwikkelingsgesprekken van dit verslagjaar, rondetafelbijeenkomsten plaats. Tijdens deze bijeenkomsten gingen teamleiders, raadsleden en vaktechnisch adviseurs met elkaar in gesprek over hun ervaringen uit het eerste jaar, over wat goed werkt en wat beter kan en over de verwachtingen die raad en teamleiders hebben voor de aankomende ontwikkelingsgesprekken. Ook de feedback van accountantspraktijken die al een ontwikkelingsgesprek hadden gehad, is hierbij betrokken. Deze gesprekken leverden waardevolle inzichten op, die zijn gebundeld tot best practices en gedeeld met de teamleiders.

Partiële hertoetsing

In dit verslagjaar heeft de raad voor het eerst partiële hertoetsingen uitgevoerd. Deze partiële hertoetsing richt zich specifiek op de bij de toetsing geconstateerde tekortkomingen. Bij het vaststellen van het B-oordeel geeft de raad aan op welke onderdelen de partiële hertoetsing ziet, inclusief een indicatie van de verwachte tijdsbesteding. De eerste ervaringen benadrukken het belang van duidelijkheid vooraf over de onderdelen van de hertoetsing, zowel voor de betrokken accountantspraktijk als de betrokken toetsers. De raad is hier alert op en neemt dit als leerpunt mee in zijn volgende toetsingscyclus.

¹ Afkorting Volledige naam

NVKM	Nadere Voorschriften Kwaliteitsmanagement
SKM1	Standaard voor Kwaliteitsmanagement 1
SKM3N	Standaard voor Kwaliteitsmanagement 3N

Betekenis in de accountancysector

Basisregels voor het kwaliteitsmanagementsysteem binnen accountantsorganisaties
Nederlandse vertaling van ISQM 1: regelt het kwaliteitsmanagement op kantoonniveau
Richt zich op specifieke zaken zoals stemrechten, dagelijks beleid, waarneming en beroepsaansprakelijkheidsverzekering

Ontwikkelingsgesprekken bij accountantsafdelingen

Ook de accountantsafdelingen vallen, conform de NBA Verordening op de kwaliteitsbeoordeling, onder het toezicht van de raad. In 2022 is de raad gestart met de jaarlijkse uitvraag van gegevens bij accountantsafdelingen door middel van de monitoringvragenlijst.

In het verleden is het toezicht middels accreditaties uitbesteed aan twee organisaties, te weten Kwaliteitsonderzoek Overheidsauditors (KOA) en Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA Nederland). In 2024 is de accreditatie van het KOA verlengd en heeft het IIA Nederland de accreditatie niet verlengd. Vandaar dat de raad het toezicht op de accountantsafdelingen zelf heeft ingericht. In 2025 is gestart met het voeren van ontwikkelingsgesprekken. De ervaringen worden nog geëvalueerd en verwerkt in de verdere inrichting van het toezichtproces. De komende jaren zal de raad ook kwaliteitstoetsingen gaan uitvoeren bij accountantsafdelingen.

Thematisch onderzoek en incidentenonderzoek

In het verslag van het voorafgaande verslagjaar werd expliciet verwezen naar het lopende thematisch onderzoek naar de uitleg en toepassing van de subsidieregeling NOW1 bij Betaald Voetbal Organisaties. Het thematisch onderzoek is vorig jaar afgerond. De betrokken accountants hebben hierover een brief ontvangen. Echter, ondanks de voortgang gedurende de huidige verslagperiode, kon het incidentenonderzoek ten aanzien van de subsidieregeling NOW1 bij Betaald Voetbal Organisaties, nog niet worden afgerond.

Private equity

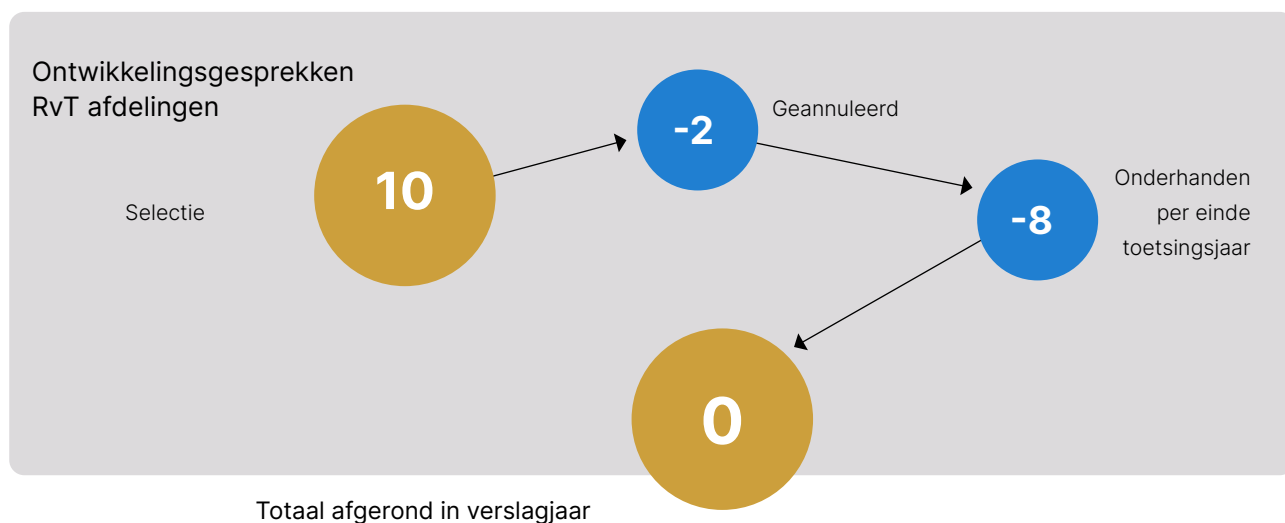
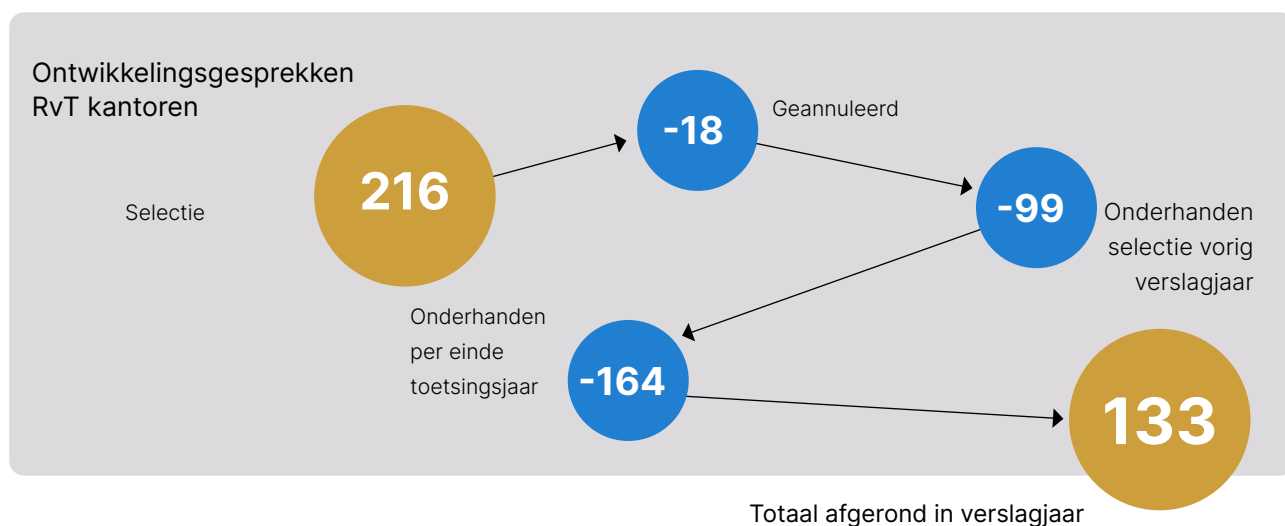
In het vorige verslagjaar heeft de raad zijn zorgen geuit over het mogelijke effect dat de toenemende participatie van private equity heeft op de kwaliteit van de beroepsuitoefening. De raad heeft dit verslagjaar diverse dossiers onder handen waar dit onderwerp speelt, met name op het gebied van het stemrechtenvereiste conform artikel 5, eerste lid, onderdeel b, van de NVKS en artikel 5 van SKM3N. Het blijkt soms lastig om te achterhalen hoe de stemrechten zijn geregeld in die gevallen waarbij private equity is betrokken. Dit heeft ervoor gezorgd dat de raad enkele eindoordelen heeft moeten aanhouden. De raad is van mening dat het maatschappelijke belang is gediend met een zorgvuldige toetsing van 'private equity'-constructies en vindt dit daarom een zeer belangrijk onderwerp. De raad volgt deze ontwikkelingen op de voet en zal in 2026 hier wederom aandacht voor vragen, o.a. in de monitoringvragenlijst.

Selecties

Ontwikkelingsgesprekken

Voor de ontwikkelingsgesprekken zijn de praktijken geselecteerd die zich in het derde jaar van hun toetsingscyclus bevonden. Ook startende praktijken werden geselecteerd voor een ontwikkelingsgesprek. De raad stelde de selectie van de accountantspraktijken die in het toetsingsjaar (van 1 april tot en met 31 maart) in aanmerking kwamen voor een ontwikkelingsgesprek, in het najaar 2024 vast.

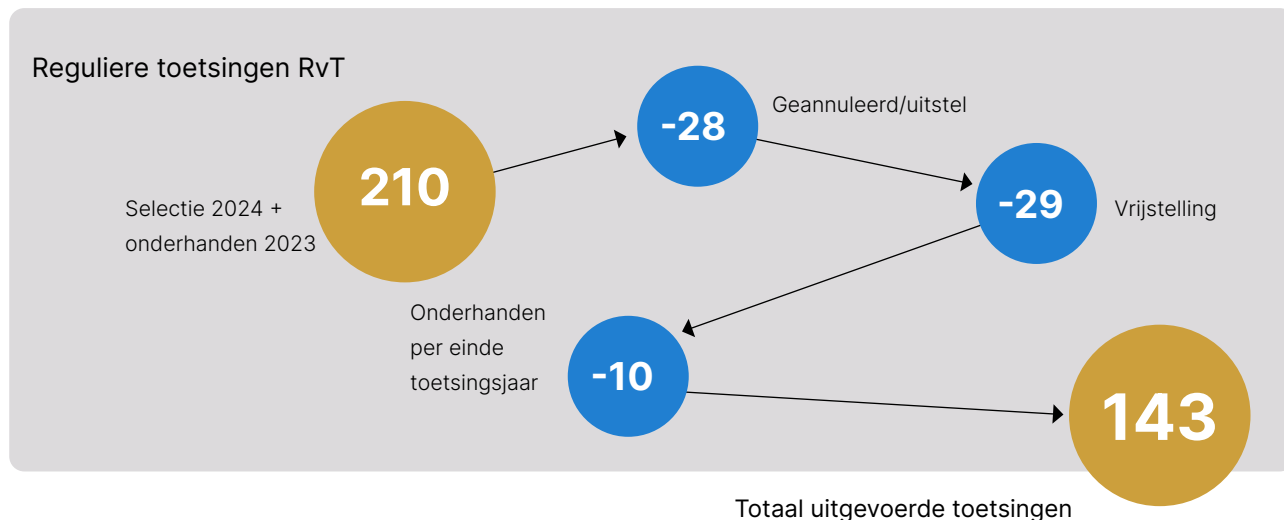
De gesprekken werden gevoerd van professional tot professional en leidden tot verbetering van de kwaliteit van de praktijk. De dynamiek is anders dan bij een (her)toetsing. De gesprekken werden als positief ervaren.

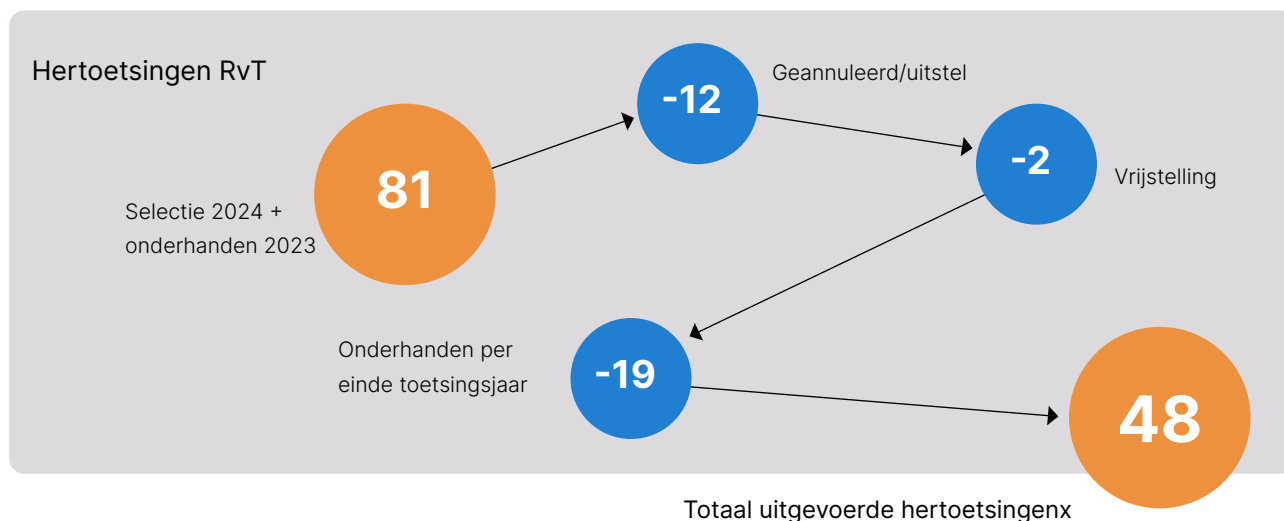
Toetsingen en hertoetsingen

In februari stelt de raad de selectie voor de in het komende toetsingsjaar te (her)toetsen praktijken vast. Onder bepaalde voorwaarden kan een praktijk vrijstelling van de toetsing aanvragen, bijvoorbeeld als door fusie, overname, splitsing of afbouw van de praktijk tijdelijk niet kan worden voldaan aan de kwaliteitseisen. Vrijstelling wordt verleend voor dat kalenderjaar. Daarnaast kunnen ook bij (her)toetsingen redenen zijn om een geplande (her)toetsing te annuleren. Voorbeelden hiervan zijn overname van de accountantspraktijk of uitschrijving van de accountant.

Doordat startende praktijken nu eerst een ontwikkelingsgesprek krijgen in plaats van een toetsing, was de selectie van de toetsen accountantspraktijken dit jaar een stuk lager dan in voorgaande jaren.

Van de totaal uitgevoerde toetsingen was er één voortgezette toetsing. Er is sprake van een voortgezette toetsing indien de toetser tekortkomingen vaststelt die binnen drie maanden op eenvoudige wijze kunnen worden hersteld. Het advies voor het eindoordeel kan dan worden aangehouden. Na herstel wordt de toetsing voortgezet en afgerond, waarna het eindoordeel wordt vastgesteld.

In de eerdere systematiek werd bij een B-oordeel standaard een integrale hertoetsing uitgevoerd. Met de invoering van het toezicht op nieuwe leest is het mogelijk geworden om een partiële hertoetsing toe te passen. Hierbij worden uitsluitend de onderdelen opnieuw beoordeeld waarop tijdens de toetsing tekortkomingen zijn vastgesteld.

Van de totaal 48 uitgevoerde hertoetsingen was er sprake van 35 integrale hertoetsingen, waarvan 8 hertoetsingen nog onder de oude systematiek vielen. Er zijn 13 partiële hertoetsingen uitgevoerd.

Resultaten

Algemeen

De raad heeft in het verslagjaar 143 toetsingen en 48 hertoetsingen met een eindoordeel afgerond. Bij toetsing betreft dit voldoet (A-oordeel), behoeft verbetering en voldoet op belangrijke onderdelen niet (B-oordeel) of voldoet niet (C-oordeel). Bij de hertoetsing is alleen een voldoet of voldoet niet als uitkomst mogelijk.

De SRA is door de raad geaccrediteerd om toetsingen uit te voeren. SRA-leden worden op basis van die accreditatie in beginsel niet door de raad getoetst. In onderstaand overzicht zijn de resultaten van de raad en SRA weergegeven:

Toetsing 2024			Hertoetsing 2024		
	NBA	SRA		NBA	SRA
	106	33		238	21
	37	7		10	0
	0	0			
	Totaal			Totaal	
	139			59	
	44			10	
	0				

 Voldoet Voldoet op belangrijke onderdelen niet Voldoet niet

Gezamenlijk hebben de raad en de SRA 183 toetsingen uitgevoerd. Daarvan voldeed circa 76% aan de gestelde eisen. Dit ligt in lijn met het meerjarige gemiddelde van circa 75% jaar. Vorig jaar lag dit percentage op 64%. De raad gaf daarbij aan dat schommelingen door de jaren heen vaker voorkomen doordat sprake is van een momentopname van de in dat jaar gemaakte selectie. De huidige stijging bevestigt dit en onderstreept dat jaarlijkse cijfers sterk kunnen variëren, zonder dat er direct sprake is van een structurele trend.

De tekortkomingen worden hierna toegelicht.

Van de door de raad en de SRA uitgevoerde hertoetsingen (69), is circa 86% afgerond met een voldoende (vorig jaar 74%).

Van de totaal uitgevoerde hertoetsingen (69) zijn er 10 hertoetsingen die niet voldeden.

Wwft en de positie van de accountant

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is complexe wetgeving en hierdoor een doorlopend aandachtsgebied voor de accountant. Bij toetsing door de raad worden ook aspecten van de Wwft getoetst. Bureau financieel toezicht (BFT) is verantwoordelijk voor de handhaving op de naleving van de Wwft en kan besluiten hier onderzoek naar te doen. NBA en BFT hebben toetsingsafspraken gemaakt, het zogenaamde toetsingsarrangement, zodat BFT accountantskantoren niet meer toetst voor eigen onderzoek. Zonder deze afspraak zouden accountantskantoren zowel door de raad als door BFT op Wwft-aspecten worden getoetst.

NBA en BFT hebben regelmatig overleg over de resultaten en de samenwerking verloopt goed. Het huidige toetsingsarrangement loopt per 31 december 2025 af. NBA en BFT zullen in het najaar van 2025 het toetsingsarrangement verlengen.

Beroep artikel 18 Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen

Wanneer een accountantspraktijk een onvoldoende heeft gekregen bij een toetsing op het onderdeel assurance en dan kan er een beroep worden gedaan op artikel 18. De praktijk moet dan stoppen met de uitvoering van assurance-opdrachten. In het verslagjaar is er tweemaal een beroep gedaan op dit artikel.

Bevindingen

Door de jaren heen ziet de raad veel dezelfde tekortkomingen terugkomen, zo ook dit verslagjaar. De tekortkomingen zijn onder meer:

Stelselniveau

Jaarlijkse evaluatie cfm artikel 22 of artikel 27, tweede lid sub b NVKS	Niet of met onvoldoende diepgang uitgevoerd, niet besproken met accountant van buiten de praktijk, geen vastlegging van bespreking, geen interne dossierreviews uitgevoerd.
Opzet stelsel	Opzet stelsel in zijn geheel onvoldoende.
Stemrechtverhouding cfm. art. 5 lid 1 sub b NVKS	Stemrechtverhouding bij assurance-opdrachten niet of niet goed geregeld.
Eigen jaarrekening	Onjuiste naleving publicatieplicht eigen jaarrekening en / of die van de BV's van eigenaren/partners van de accountantspraktijk.
Verbeterplan	Te laat of onvoldoende uitvoeren.

Dossierniveau

Opdrachtbevestiging	Ontbreekt, niet tijdig, niet juist, niet volledig, en/of niet ondertekend.
Verslaggevingsregels	Externe verslaglegging niet op orde.
Documentatievereisten NVCOS	Bijv. ontoereikende vastlegging uitgevoerde werkzaamheden.

Bij kleinere accountantskantoren ziet de raad dat eventuele hulp door bijvoorbeeld de waarnemer of een service organisatie te laat wordt ingeschakeld en hierdoor tekortkomingen in het kwaliteitsstelsel ontstaan.

De raad ziet ook nog regelmatig dat eigen jaarrekeningen niet tijdig worden gedeponneerd. Dit vindt de raad zorgelijk, met name gezien de juridische gevolgen hiervan, zoals bestuurdersaansprakelijkheid.

Evaluaties

Na afronding van een (her)toetsing ontvangen alle bezochte praktijken een uitnodiging tot het invullen van een digitale enquête. In deze enquête wordt hen verzocht hun ervaringen met het toetsingsproces te delen. In het verslagjaar hebben 116 praktijken deze enquête ingevuld.

De aandachtspunten die naar voren zijn gekomen hadden betrekking op het gebruiksgemak van de kwaliteitsapplicatie en op de communicatie ten aanzien van het toetsingsproces.

De raad hecht grote waarde aan continue kwaliteitsverbetering. De verkregen feedback van getoetste praktijken vormt een essentiële bron van informatie en wordt actief betrokken bij het optimaliseren van werkwijzen. Tevens wordt deze feedback meegenomen in de evaluatie van de toetsers die namens de raad de praktijken toetsen en de raad agendeert dergelijke onderwerpen ook voor de jaarlijkse beleidsdag van de raad.

Ook na afloop van een ontwikkelingsgesprek verzendt de raad een digitale enquête aan de betreffende praktijk, teneinde inzicht te verkrijgen in de ervaringen met dit gesprek.

Juridische procedures

Tuchtklachten

In het verslagjaar heeft het bestuur, conform het advies van de raad, tien tuchtklachten ingediend. In acht gevallen betrof dit herhaalde constatering van de betrokken accountant het kwaliteitssysteem van de accountantspraktijk structureel niet op orde had, hetgeen resulteerde in een onvoldoende eindoordeel. In één dossier was sprake van het weigeren van medewerking aan de afronding van het toetsingstraject, terwijl in een ander geval medewerking aan een hertoetsing werd geweigerd.

De stijging van het aantal tuchtklachten ten opzichte van voorgaande jaren kan te maken hebben met de selectie. Als er relatief veel kleinere kantoren in de selectie vallen dan is de kans op B-oordelen groter en als gevolg daarvan ook de hertoetsingen. Een andere mogelijke oorzaak zou kunnen zijn de nasleep van corona waarbij (her)toetsingen zijn uitgesteld.

De Accountantskamer heeft in zeven zaken uitspraak gedaan. In zes zaken werd de klacht gegrond verklaard. In één zaak op onderdelen gegrond verklaard en op bepaalde onderdelen deels ongegrond. De opgelegde maatregelen betroffen tweemaal een tijdelijke doorhaling voor de duur van vijf jaar, een tijdelijke doorhaling van 30 maanden, een termijn van zes maanden en een termijn van één jaar. Tweemaal was er sprake van een berisping.

Vier accountants hebben tegen de uitspraak van de Accountantskamer beroep ingediend bij het CBb.

Bezwaarschriften

Tegen sommige besluiten van het NBA-bestuur kan een bezwaarschrift als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht worden ingediend bij de commissie voor bezwaarschriften van het NBA-bestuur. Deze commissie adviseert het NBA-bestuur bij de afhandeling van het bezwaarschrift. In de bezwaarprocedure is de raad procespartij, evenals de bezwaarde.

In het verslagjaar zijn elf bezwaarschriften ingediend, waarvan er één is ingetrokken. Tien daarvan richten zich tegen het eindoordeel 'voldoet op belangrijke onderdelen niet'. Eén bezwaarschrift richtte zich tegen de beslissing van de raad om een integrale hertoetsing uit te voeren.

Reden
ingediende
klachten

Het NBA bestuur heeft in vier bezwaarzaken beslist. Twee bezwaren waren gericht tegen het eindoordeel ‘voldoet op belangrijke onderdelen niet’. En één bezwaar tegen een integrale hertoetsing. Alle drie betroffen een ongegrondverklaring. De beslissing in de vierde zaak betrof een bezwaar dat gericht was tegen de factuur van een toetsing en betrof tevens een ongegrondverklaring.

Conclusie

De Raad voor Toezicht van de NBA volgt de maatschappelijke ontwikkelingen, zoals private equity, veranderingen met betrekking tot de Wwft en sanctiewetgeving en het samenvoegen van kleine kantoren tot grote kantoren nauwgezet. Dit betreffen ontwikkelingen die het accountantsberoep direct raken. De raad zal deze ontwikkelingen blijven benoemen in zijn verslag van werkzaamheden.

Voor het volgende verslagjaar zal de raad onderzoeken of het mogelijk is om de rapportage over het aantal ontwikkelingsgesprekken, toetsingen en hertoetsingen, te rapporteren over het kalenderjaar (1 januari-31 december), in plaats van over het toetsingsjaar (1 april-31 maart).

© 2025 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de NBA.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl